

Järva valla hariduselu analüüs

Lühiülevaade riiklikust hariduspoliitikast

Riiklik haridusvaldkonna arengukava aastani 2035 tõdeb, et nüüdisaegne õpikäsitus ei ole soovitud mahus rakendunud. Õpe eesti koolides ei ole piisavalt õppijast lähtuv, muuhulgas ei ole juurdunud teaduspõhine lähenemine õppe personaliseerimisele ja toetamisele.

Praegune ainekeskne õpe üldhariduses ei toeta piisavalt õppijate üld- ja tulevikupädevuste arengut. Õpiedule keskendudes ei pöörata formaalhariduses piisavalt tähelepanu õppijate ja õpetajate arengule.

Õppeasutuste juhtide ja koolipidajate valmisolek haridusuuendusteks on ebaühtlane.

Kvalifitseeritud õpetajate ja tugispetsialistide järelkasv ei ole piisav, õpetajate puudus on eriti terav mõnes aines ja erineb piirkonniti. Alus-, üld- ja kutsehariduses alustavate õpetajate ametist lahkumise määr on kõrge. Samuti on selgunud, et õpetajate ja koolijuhtide oskused õppeprotsessi ja õpikeskkonda mitmekesistada on ebaühtlased, muuhulgas ei kasutata maksimaalselt ära digilahenduste potentsiaali.

Õppijast lähtuva õppe ja õppimist toetava hindamise rakendamisega ei tegeleta süsteemselt ning kasutatav õppevara ei ole kohati asja- ja ajakohane.

Kiiresti muutuv ühiskond ja uuenev tööturg, uued valdkonnad ja erialad ning uued töövormid nõuavad seniste oskuste ümberkujundamist. Inimeselt eeldab see valmisolekut karjääripööreteks ja pidevat õppimist – ümberõpet ja enesetäiendamist kogu elukaare jooksul.

Haridussüsteem ja koolivõrk peavad suutma kiiresti reageerida muutuvale oskuste vajadusele. Tuleviku haridussüsteemis on õpe õppijast lähtuv, õpivõimalused on valikurohked ning haridustasemete ja -liikide vahel on võimalik sujuvalt ja paindlikult liikuda. Haridussüsteemi arendamine on tõenduspõhine, koostöö teadlastega süveneb.

Tulevikus õpitakse väga mitmekesistes keskkondades ja vormides – lisaks õppeasutustele töökohal, kultuuriasutustes, noortekeskustes, digikeskkonnas, looduses jne. Suureneb taristu ühiskasutus ja ressursitõhusus.

Haridussüsteemi mõjutab muutuv demograafiline olukord. Rahvastiku vähenedes on vaja kohandada koolivõrku, tagades kvaliteetse kohustusliku hariduse kättesaadavuse kõigis Eesti piirkondades.

Eesmärgiks on ühtne Euroopa haridusruum, kus kõigil õppuritel on võimalik takistusteta õpirändes osaleda.

Õpivõimaluste vastamiseks ühiskonna ja tööturu vajadustele on kohalikul omavalitsusel oluline tagada kodulähedane alusharidus ning tagada kodulähedane õpe vähemalt põhikooli esimeses ja teises kooliastmes.

Kahaneva rahvastikuga piirkondades tuleb kolmanda kooliastme õpe tagada vähemalt omavalitsuse suuremates keskustes, kindlustada vajaduse korral õppes osalemist toetavad teenused ja transport.

Kohalikul omavalitsusel tuleb taristu viia kooskõlla nüüdisaegse õpikäsitusega, arvestades ruumikvaliteedi põhimõtetega, milleks on aja- ja asjakohasus, ligipääsetavus, kohandatavus, säästlikkus ja tõhusus, keskkonnasõbralikkus, ohutus, tervislikkus.

Riikliku haridusstrateegia EESMÄRK aastaks 2035

Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut.

Nüüdisaegne õpikäsitus on rakendunud kõigil haridustasemetel ja -liikides. Õpe on õppijaid ja õpetajaid võimestav, toetab valikuid ja vastutust ning ühiskonna sidusust.

Õppeasutuste organisatsioonikultuur on hooliv, koostööine ja demokraatlik, toetab üldpädevuste arengut ja kõigi osaliste heaolu, paremat füüsilist ja vaimset tervist, erimeelsuste ja kriiside konstruktiivset lahendamist.

Riik ja kohalik omavalitsus tagavad valikurohked ja kvaliteetsed õpivõimalused, ligipääsu haridusele ja kvaliteetsed õppetingimused, sealhulgas optimaalse õppeasutuste võrgu, ning loovad kõigile õppijatele võrdsed võimalused olenemata nende soost, vanusest, elukohast, rahvusest ja erivajadusest. Õppeasutuse pidaja loob tingimused õppeasutuse toimimiseks ja tagab õppeasutuse ülalpidamiseks vajalikud vahendid. (Eelnenud tekst toetub Haridus- ja Teadusministeeriumi dokumendile „Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035“)

Käesolev dokument „Järva valla hariduselu analüüs“ püüab toetudes riiklikule haridusstrateegiale anda ülevaate kasutatud mõistete tähendustest, rahvastiku arengust Järva vallas, ülevaate haridusvõrgu, taristu, ja õpetajate olukorrast ning eelarveliste vahendite jagunemisest. Välja tuuakse järeldused tänasest olukorrast ja pakutakse välja võimalused, mida koolivõrgu arendamiseks kasutada saab.

1. Sissejuhatus

Seitsme erineva omavalitsusüksuse ühinemisel moodustunud Järva vald asub geograafiliselt Eesti keskosas. Järva valla asendist tulenevalt on oluliseks väljakutseks teenuste pakkumise korraldamine suure territooriumi, hõreda asustuse ja mitmekeskuselise ruumimustri tingimustes.

Vald koosneb eriilmelistest piirkondadest, millel on välja ajalooliselt kujunenud tõmbekeskused, elanikel omad harjumuspärased kogukonnad ja erinevad liikumissuunad.

Järva vallas on 106 asustusüksust – valla halduskeskus Järva-Jaani alev, viis alevikku (Ambla, Aravete, Käreвете, Peetri, Koeru) ja 100 küla. Valla asustustihedus on 7,2 in/km², mis on üks madalamaid näitajaid Eestis ja ka väiksem maakonna keskmisest (11,2 in/km²).

Valla keskuse puudumist võib käsitleda ka valla tugevusena, kuna keegi ei tunne end ääremaastuvana. Valla sujuvamaks juhtimiseks jaguneb vald neljaks piirkonnaks.

Valla haridusvõrk on kujunenud seitsme endise valla haridusasutustest. Vallas on kokku kaheksa munitsipaalkooli, millest neljas pakutakse ka alusharidust, ja kolm eraldi alusharidust pakkuvat õppeasutust. Alusharidust antakse kokku kümnes tegevuskohas.

Lisaks sellele pakub huviharidust üks muusikakool. Huvitegevust pakuvad kõik koolid (ringid, treeningud) ja muud asutused.

Kolmes munitsipaalkoolis pakutakse endiselt võimalust omandada gümnaasiumiharidust.

Lähtutud on printsiibist, et alusharidus ja põhikool on kättesaadavad inimeste elukoha läheduses, edasist haridusteed tuleb jätkata valla suuremates keskuses (Aravete, Koeru, Järva-Jaani) või siis väljaspool valda.

Järva vald võttis ühinemisjärgselt haridusvõrgu kujundamise aluseks Eesti elukestva õppe strateegia 2020, Järva valla ühinemisleping ning Järva valla arengukava aastateks 2018-2025.

Arengukava aastateks 2018 – 2025 seab eesmärgiks avalike teenuste kättesaadavuse tagamise valla kõigis piirkondades, vajadusel/võimalusel asutuste ühisele juhtimisele üleviimise ning kvaliteetse gümnaasiumihariduse tagamiseks gümnaasiumihariduse ümberkorraldamise Järva valla koolides.

Ühinemislepingu järgselt otsustati, et kõik munitsipaal-lasteaiad jätkavad tegevust senises asukohas, õpilastele tagatakse võimalikult kodulähedane põhiharidus ja olemasolev põhikoolide võrgustik säilib vähemalt lepingu kehtivusaja lõpuni. Olemasolevate munitsipaalgümnaasiumite tuleviku pidi otsustama ühinenud valla volikogu ning valla koole plaaniti arendada ühtse võrgustikuna ja planeeriti teha koostööd haridusuuenduse, õpetajate koolituse, hariduslike tugiteenuste, huvikoolide, huviringide jms valdkondades.

Otsustati, et õpetajate töö- ja palgakorralduse aluste kaasajastamiseks osaletakse pilootprojektis "Õpetaja töö- ja palgakorralduse aluste kaasajastamine munitsipaalüldhariduskoolides".

Nelja aasta jooksul toimusid mõningad muutused. 1.09.2018 liitus Aravete lasteaed Mesimumm Ambla Lasteaed- Põhikooliga. Ühise juhtimise alla viidi Aravete Keskkool ja Albu Põhikool ning Järva-Jaani Gümnaasium ja Peetri Põhikool. Alustati õpetajate töö- ja palgakorralduse aluste kaasajastamist.

2. Rahvastiku analüüs

Järva vallas elab rahvastikuregistri andmetel 01.01. 2021. aasta seisuga 8837 inimest, Järva maakonnas enam kui 29 817.

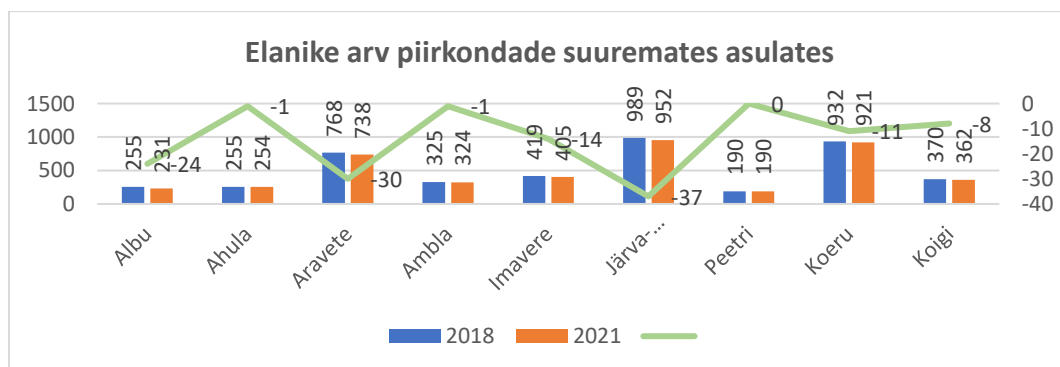
Sugu	Elukoht	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mehed ja naised	Järva vald	9429	9287	9084	8984	8968	8928	8829
Mehed	Järva vald	4778	4707	4607	4565	4551	4561	4561
Naised	Järva vald	4651	4580	4477	4419	4417	4367	4367

Tabel 1. Rahvaarv Järva vallas 2015-2021 (Rahvastikuregister)

	2020	2021
Albu	1093	1070
Ambla	1909	1861
Imavere	821	812
Järva-Jaani	1503	1483
Kareda	648	648
Koeru	2053	2055
Koigi	862	863
kindla elukohata	39	37

Tabel 2. Rahvastik endiste piirkondade kaupa (Rahvastikuregister)

Järva vallas on veidi märgata kasvu vanemaealiste ja kooliealiste inimeste hulgas. Vähenenud on tööeline elanikkond.

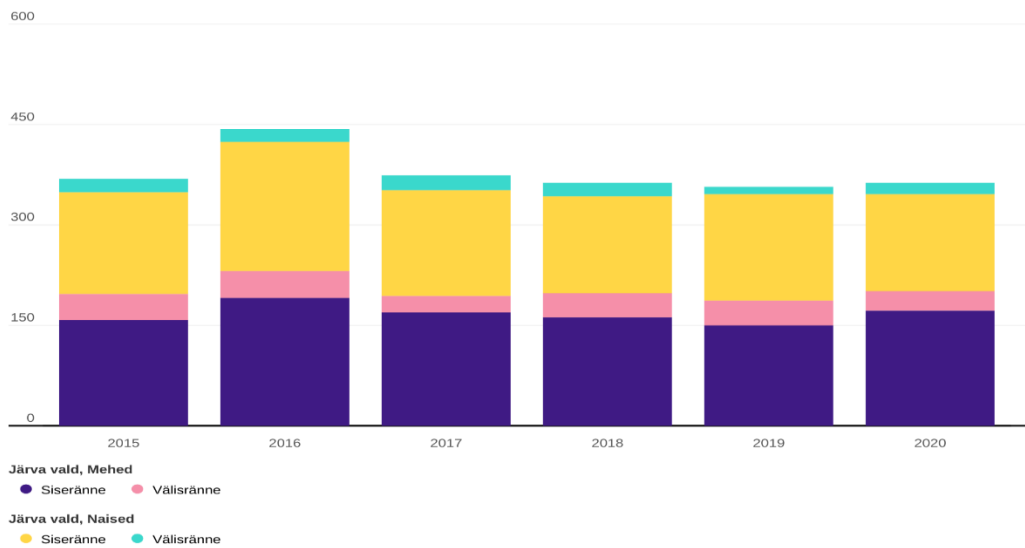

Joonis 1. Elanike arv suuremate asulate kaupa (Statistikaamet)

Järva vallas on meeste arv suurem, kui naiste arv. Suhteliselt enam lapsi on Koeru ja Imavere-Koigi piirkondades, tööelisi AlbuAmbla piirkonnas ja eakaid Järva-Jaani-Kareda piirkonnas.

		Elussünnid	Surmad	Loomulik iive
2018	Järva maakond	292	458	-166
	Järva vald	100	141	-41
2019	Järva maakond	311	426	-115
	Järva vald	101	121	-30
2020	Järva maakond	300	432	-132
	Järva vald		135	-34

Tabel 3. Loomulik iive Järvamaal ja Järva vallas 2018-2020 (Rahvastikuregister)

Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaud.stat.ee

Joonis 2. Sisse- ja väljaränne Järva vallas 2015-2020

Loomulik iive on Järva vallas jätkuvalt negatiivne. Samuti rändeiive. Viimastel aastatel ei ole iibenumbrid oluliselt muutunud.

Järva maakond on üks suuremaid väljarändepiirkondi Eestis. Samas väljarände tulemusena ei saa toimetada suuri muudatusi teenuste kättesaadavuses ühelegi vanusegrupile.

Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaud.stat.ee

Joonis 3. Rahvastiku vanuskoosseis Järva valla piirkondades 2021 (Rahvastikuregister)

Elanikkonna vanuseline struktuur on raskuskeskmega vanusrühmades 50-70. Laste põlvkonnad on väiksemad, kui vanemate põlvkonnad, kuid püsivad enam vähem stabiilsed. Arvestades sündimuskordajat ja väljarännet on võimalik, et sündide arv tulevikus langeb. Seejuures tuleb arvestada, et osa lapsi rändab välja koos vanematega.

Kuna noorema vanusegrupi dünaamika mõjutab nõudlust alushariduse ja üldhariduse järele, siis senise trendi põhjal saab järeldada, et nõudlus nii lasteaiakohtade kui ka põhikoolikohtade osas perspektiivis võib kahaneda. Hetkel see veel igapäevaelus ei ole tuntav. Pigem on laste arv haridusasutustes näidanud tõusu. 2020/21 õppeaastal oli lasteaedades 435 last, 2021/22 449 last, koolides kokku oli 2020/21 972 õpilast, 2021/22 aga 986.

Järva valla elanike arv siiski rahvastikuregistri andmetel väheneb ja elanikkond vananeb, mistõttu on vajalik kohalikul omavalitsusel langetada olulisi otsuseid tuleviku osas.

Senise dünaamika jätkumisel (keskmine elanike vähenemine 100 inimest aastas) on vallas aastal 2025 elanikke vähem kui 8500 ning aastal 2030 umbkaudu 8000 elanikku.

3. Ülevaade Järva valla haridusvõrgust

Järva vallas osutab alusharidusteenust seitse asutust kümnes tegevuskohas. Iseseisvate asutustena tegutsevad Imavere Lasteaed Mõmmi, Järva-Jaani Lasteaed Jaanilill ja Koeru Lasteaed Päikeseratas (lasteaiarühmad nii Koerus kui Vaol). Lisaks on neli lasteaeda, mis tegutsevad kooli juures: Albu Põhikool (lasteaiarühmad nii Ahulas kui ka Albus), Ambla-Aravete Kool (lasteaiarühmad nii Amblas kui Aravetel), Koigi Kool ja Peetri Kool.

Üldhariduskoole on vallas kaheksa. Neist kolm suuremat kooli (Aravete Keskkool, Järva-Jaani Gümnaasium ja Koeru Keskkool) pakuvad ka gümnaasiumiharidust. Lisaks töötab Järva-Jaani Gümnaasiumi juures kaugõppeosakond, kus on võimalik õppida mittetatsionaarses õppevormis.

Põhiharidust on lisaks võimalik omandada Albu Põhikoolis, Ambla-Aravete Koolis, Imavere Põhikoolis, Koigi Koolis ja Peetri Koolis.

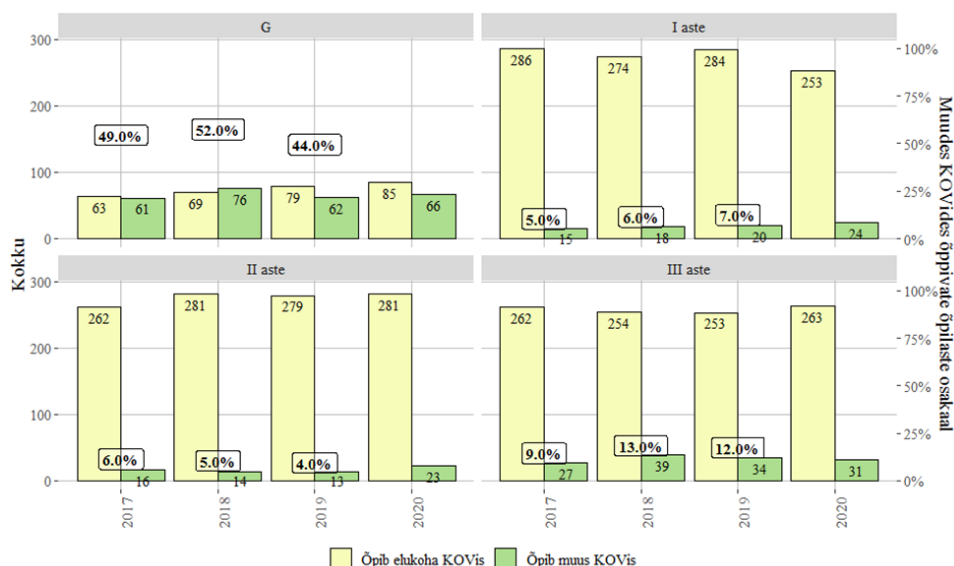
	2018/2019	2021/2022
Koeru Keskkool	276	304
Järva-Jaani Gümnaasium	194	189
Aravete Keskkool	167	160
Koigi Kool	100	105
Imavere Põhikool	84	88
Albu Põhikool	67	75
Ambla-Aravete Kool	42	35
Peetri Kool	24	30
Kokku	954	986

Tabel 4. Õpilaste arv Järva valla territooriumil asuvates haridusasutustes 2018/2019 ja 2021/22 EHISe andmetel.

Seoses inimeste liikuvuse suurenemisega esineb rohkelt ka haridusturismi. Osa Järva valla elanike registris olevatest lastest õpib teiste omavalitsuste haridusasutustes. 2021/22 õpib Järva valla lastest mujal põhikoolis 90 õpilast, nendest 29, ehk pea 1/3 haridusliku erivajaduse tõttu. Alusharidust omandavad mujal lasteaedades 19 last. Peamisteks põhjusteks vanemate tööl käimine naabervaldades Märkimisväärne on mujal õppimise osa alushariduses ja gümnaasiumihariduses.

Suur osa gümnaasiumiealisi õpilasi eelistab oma valla gümnaasiume, mis näitab usaldust oma kooli suhtes. Mujal õppimiseks valitakse gümnaasium peamiselt õppesuunda arvestaval põhimõttel. Koole valitakse üle eesti, kuid stabiilselt on valikus Paide Gümnaasium, Tapa Gümnaasium, Jõgevamaa Gümnaasium, Nõo Gümnaasium, Noarootsi Gümnaasium, Audentse Spordigümnaasium.

Järva valla laste õppimine erinevates omavalitsustes 2017/18 - 2020/21 õppeaastatel

Joonis 4. Laste arv teistes omavalitsustes (HTM Raport: Järva vald 2021)

Samal ajal õpib ka meie haridusasutustes teistest omavalitsusüksustest õpilasi.

Alusharidust omandab meie lasteaedades 26 teiste valdade last, peamiselt Tapa vallast ja Paide linnast. Põhikooli osas käib 64 teiste valdade õpilast ja gümnaasiumiosas stabiilselt kümnekond õpilast. Gümnaasiumites on peamiselt õpilaste päritoluvallaks Järva-Jaani Gümnaasiumis Tapa vald (3) ja Koeru Keskkoollis Väike-Maarja vald Rakke (6).

Järva valla haridusvõrgu kaart on leitav:

[EHIS - Eesti Hariduse Infosüsteem \(hm.ee\)](https://ehis.ee)

3.1. Alusharidus

Valla lasteaedades oli 2018/2019 õppeaastal avatud 28 rühma ning neis käis kokku 424 last. 10.novembri seisuga 2021 on endiselt avatud 28 rühma ja lapsi nendes on kokku 449. Seega on laste arv alushariduses tõusnud. Kõige enam lapsi käib Koeru Lasteaias Päikeseratas, kus tegutseb 7 rühma, milles osaleb kokku 128 last. Suuruselt järgmised lasteaiad on Järva-Jaani Lasteaed Jaanilill (5 rühma, 81 last), Ambla- Aravete Kool (5 rühma, 60 last), ning Imavere Lasteaed Mõmmi (3 rühma, 47 last).

	2018/2019	2021/2022
Imavere Lasteaed	51	41
Järva-Jaani Lasteaed	78	86
Koeru Lasteaed	103	129
sh Vao tegevuskoht	26	32
Albu Põhikool	49	57
sh Albu tegevuskoht	27	29
Sh Ahula tegevuskoht	22	26
Ambra-Aravete Kool	75	60
sh Ambra tegevuskoht	17	14
sh Aravete tegevuskoht	58	44
Koigi Kool	39	37
Peetri Kool	29	39
Kokku	424	449

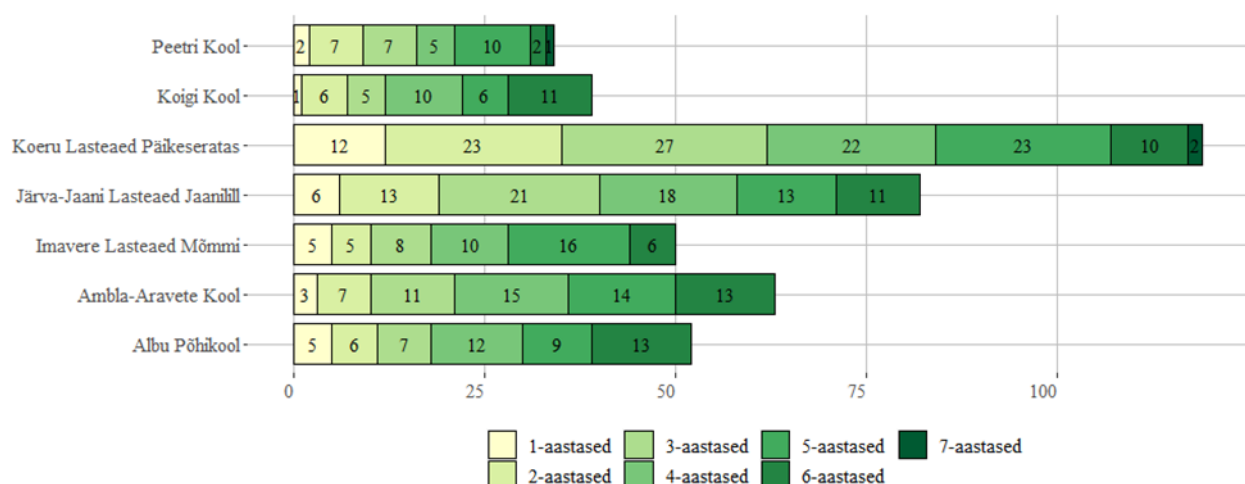
Tabel 5. Laste arv Järva valla lasteaedades 2018/19 ja 2021/2022 õppeaastal (EHIS)

Koolieelse lasteasutuse seadus näeb ette sõimerühmas kuni 14 last, lasteaiarühmas kuni 20 last, liitrühmas kuni 18 last. Sobitusrühmas on laste suurim lubatud arv väiksem, kui teistes lasteasutuse rühmades, arvestades, et üks erivajadusega laps täidab kolm kohta. Sobitusrühmad on Peetri Kooli lasteaias.

Lasteasutuse hoolekogu ettepanekul on vallavalitsusel õigus lapse arenguks vajalike tingimuste olemasolu korral suurendada laste arvu sõimerühmas kuni kahe lapse võrra, lasteaiarühmas kuni nelja lapse võrra ning liitrühmas kuni kahe lapse võrra. Hetkel on laste arvu rühmas suurendatud hoolekogu otsusega kolmes rühmas. Suurendamine oleks veel vajalik Koeru lasteaias Päikeseratas, kuid töötajate puudus seda ei võimalda.

Valla lasteaedades on laste arv võrreldes 2018 aastaga kokku tõusnud. Mõjuteguriks on kindlasti viimaste aastate koroonalukord riigis, mille tulemusena on paljud otsustanud maal elamise kasuks.

Õpilased koolieelsetes lasteasutustes 2020/21. õppeaastal vanuse ja asutuste lõikes

Joonis 5. Õpilased alushariduses 2020/21.õppeaastal (HTM Raport: Järva vald 2021)

Väljaspool Järva valda lasteaedades käivaid Järva valla lapsi on EHISe 10.11.2021 seisuga 19. Mujalt meie lasteaedades käivate laste arv on 26.

Albu Põhikooli juures tegutsevad Albu ja Ahula lasteaiarühmad, Ambla-Aravete Kooli koosseisus on lisaks põhikooliosale Amblas ka lasteaiarühm Amblas ja rühmad Aravetel, Peetri Põhikooli ja Koigi Põhikooli juurde kuuluvad ka lasteaiaosad. Kuigi asutused on asunud lähestikku, on võimalus kasutada ühiseid ruume (spordisaal, aula, söökla), ühiseid teenuseid (toitlustamine), jagada personali ning ühtlustada õppekava üleminekul lasteaiast kooli on pakutud ühe võimalusena koolivõrgu ümberkujundamisel, et lasteaiad võiks ühineda omavahel.

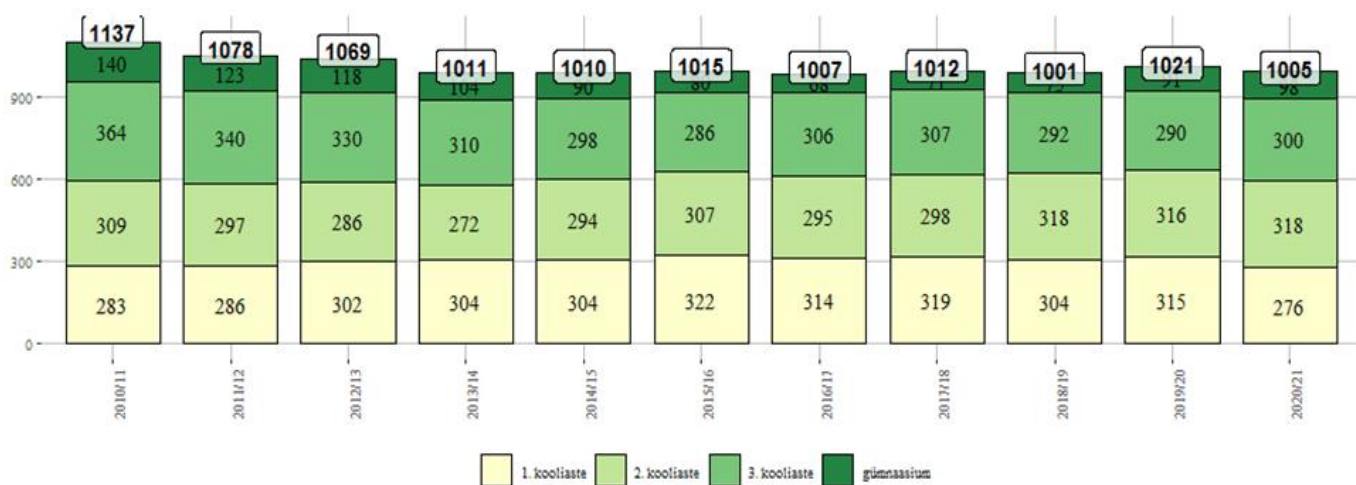
3.2. Põhiharidus

Järva vallas annavad võimaluse õppida põhikooli kolmes astmes kõik kaheksa kooli.

Järva valla koolide põhikoolide osas õpib 2021/2022 õppeaastal 867 õpilast (2018/2019 õppeaastal kokku 954 õpilast, arvu tõus 32 õpilast). Kõige enam on õpilasi gümnaasiumiastmega koolides: Koeru Keskkoolis 248, Järva Jaani Gümnaasiumis 141 ja Aravete Keskkoolis 145.

Põhikoolidest on Koigi Koolis suurenenud õpilaste arv 105ni. Imavere Põhikool on enam-vähem säilitanud oma õpilaste arvu, hetkel 88. Samas on Albu Põhikoolis 75 õpilast, Ambla-Aravete Koolis 35 õpilast, Peetri Koolis 30 õpilast.

Õpilaste arv üldhariduses 2010-2021

*Kooliastmete lõikes - statsionaarne õpe, kokku - statsionaarne ja mittestatsionaarne õpe

Joonis 6. Põhikooli õpilaste arv Järva valla koolides õppeaastatel 2010/2011-2020/2021 (Haridussilm)

Õpilaste arv klassiti 2021/22

Kool	1.klass	2.klass	3.klass	4.klass	5.klass	6.klass	7.klass	8.klass	9.klass	PK kokku
Imavere põhikool	9	10	10	8	11	8	13	11	7	88
Koigi kool	14	7	12	11	10	10	18	11	12	105
Peetri kool	1	5	6	4	1	2	4	4	3	30
Koeru keskkool	19	23	23	23	41	35	28	30	26	248
Järva-Jaani gümnaasium	12	14	14	17	14	16	19	17	18	141
Aravete keskkool	18	13	15	19	13	16	22	15	14	145
Albu põhikool	7	7	8	7	15	8	3	8	12	75
Ambbla-Aravete kool	1	2	3	10	2	2	3	7	5	35
Kokku	81	81	91	99	107	97	110	103	97	867

Tabel 6. Õpilaste arv klassiti EHIS 10.nov 2021

2021/2022 õppeaastal asus esimestes klassides õppima 81 õpilast: see on mõni vähem, kui prognoositi 2018. aastal. Kuna õpilaste üldarv koolides on kasvanud, samas esimestes klassides suurenemist ei täheldata, siis järelikult on õpilaste arvu suurenemine meie koolides olnud rändiibe tagajärg.

Õppurite arv esimeses klassis									
2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	
106	101	116	100	116	92	101	82	81	
						93	84	83	prognoos 2018

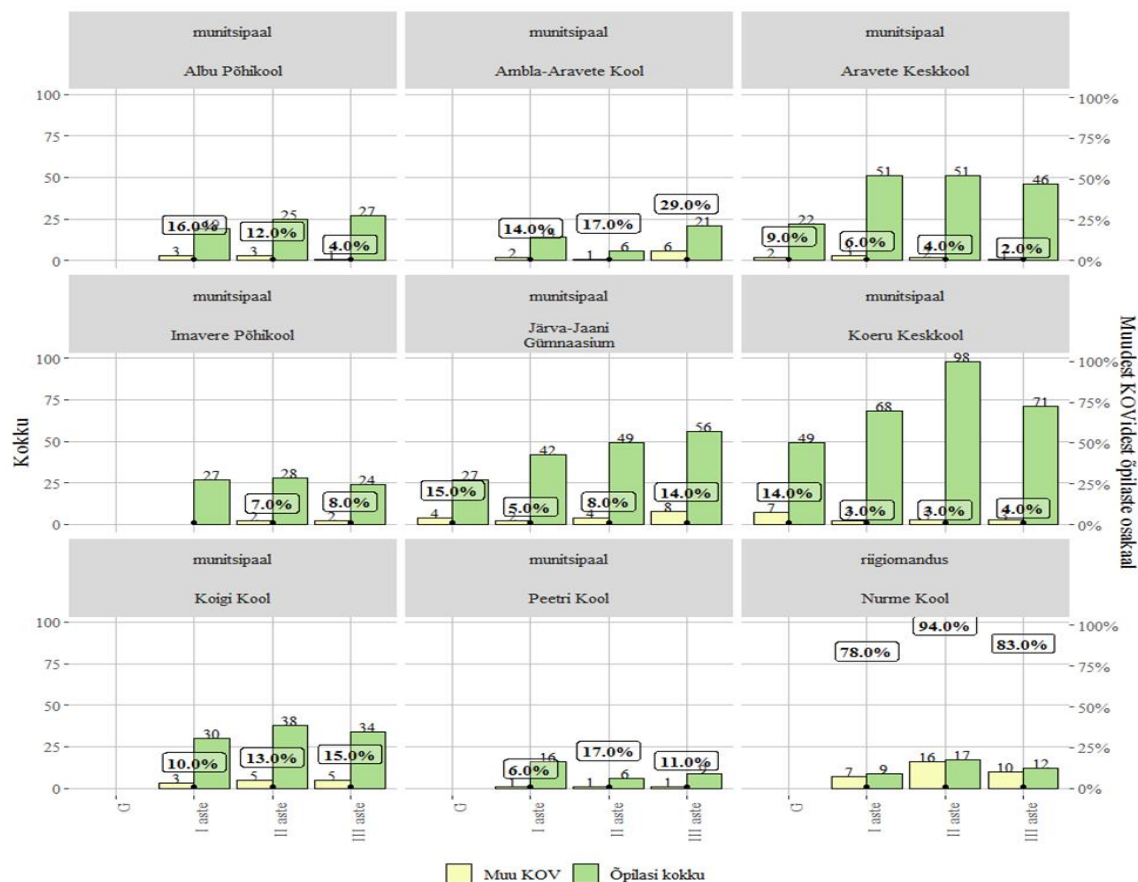
Tabel 7. Tegelik esimese klassi õpilaste arv (Haridussilm)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
kooliminejad	93	84	83	95	86	98	100	91	101

Tabel 8. Kooliminejate prognoos aastatel 2019 – 2025 (koostatud sündide järgi, statistikaamet)

Kõikides põhikooli astmetes õpib ka teiste valdade õpilasi. Õppeaastal 2021/22 on selliseid õpilasi kokku 64, kõige enam Paide linnast, Tapa vallast ja Tallinnast. Kõige enam võõraste valdade lapsi õpib protsentuaalselt Ambla-Aravete Koolis (25%) ja Peetri Koolis (13%).

Muudest omavalitsustest pärit õpilaste osakaal koolide lõikes 2020/21 õppeaastal

Joonis 7. Muudest omavalitsustest pärit õpilased Järva valla koolides (HTM Raport: Järva vald 2021)

3.3. Gümnaasiumiharidus

Gümnaasiumiharidust antakse Järva vallas kolmes koolis: Aravete Keskkoolis, Koeru Keskkoolis ning Järva-Jaani Gümnaasiumis. Lisaks on Järva-Jaani Gümnaasiumis avatud mittetatsionaarne õpe.

Kool	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/2022
Aravete keskkool	30	27	20	17	18	19	17	24	22	15
Järva-Jaani Gümnaasium (ka mittetats)	60	48	48	43	48	41	35	31	39 (25+14)	48 (31+17)
Koeru Keskkool	58	48	43	37	25	27	33	44	49	57

Tabel 9. Gümnaasistide arv Järva valla koolides õppeaastatel 2012-2022 (Haridussilm)

Gümnaasiumiosas on õppurite arv pidevas dünaamikas. Kõige enam on gümnaasistide arv kõikunud Aravetel. Hetkel on Aravete Keskkoolis vaid 11. ja 12.klass ja kokku 15 õpilast. Kümnnendat klassi 2021/22 õppeaastal ei avatud.

Järva-Jaanis statsionaaris õppivate õpilaste hulk ei näita kasvutrendi. Mittestatsionaaris õpib õppeaastal 2021/21 17 õpilast. Arv tõusis seoses Paide Täiskasvanute Gümnaasiumi reorganiseerimisega.

Ainsana on õpilaste arv tõusnud kümne aasta tagusele tasemele Koeru Keskkoolis.

Õppimine gümnaasiumi statsionaarses osakonnas 2021

Kool	10. klass	11. klass	12. klass
Koeru keskkool	18	21	17
Järva-Jaani gümnaasium	11	10	10
Aravete keskkool	0	4	11
Kokku	29	34	38

Paide gümnaasium Järva valla õpilased	5	4	9
--	---	---	---

Tabel 10. Gümnaasiumiõpilaste arv 2021/2022 (EHIS)

Veel õpivad meie valla õpilased 2021 edasi järgmiste koolide kümnnendates klassides: Viljandi Gümnaasium 1, Tartu Kristjan Jaak Petersoni Gümnaasium 1, Jõgevamaa Gümnaasium 2, Türi Ühisgümnaasium 1, Nõo Reaalgümnaasium 1, Põltsamaa Ühisgümnaasium 1, Noarootsi Gümnaasium 3, Rakvere Eragümnaasium 1, Rocca al Mare Gümnaasium 1, Rakvere Reaalgümnaasium 1, Tapa Gümnaasium 1, Tallinna Saksa Gümnaasium 1, Hugo Treffneri Gümnaasium 1.

3.4 Huviharidus

Huviharidust pakub vallas Koeru alevikus Aruküla mõisahoones asuv Koeru Muusikakool. 2021/2022 õppeaastal alustas tööd muusikakooli Albu osakond.

Tegemist on muusikaõpet andva õppeasutusega, kus on õppeaastal 2020/2021 registreeritud 25 õppekava, koolis õpib 59 õpilast (väljastpoolt Järva valda 3 õpilast) 11 õpetaja käe all.

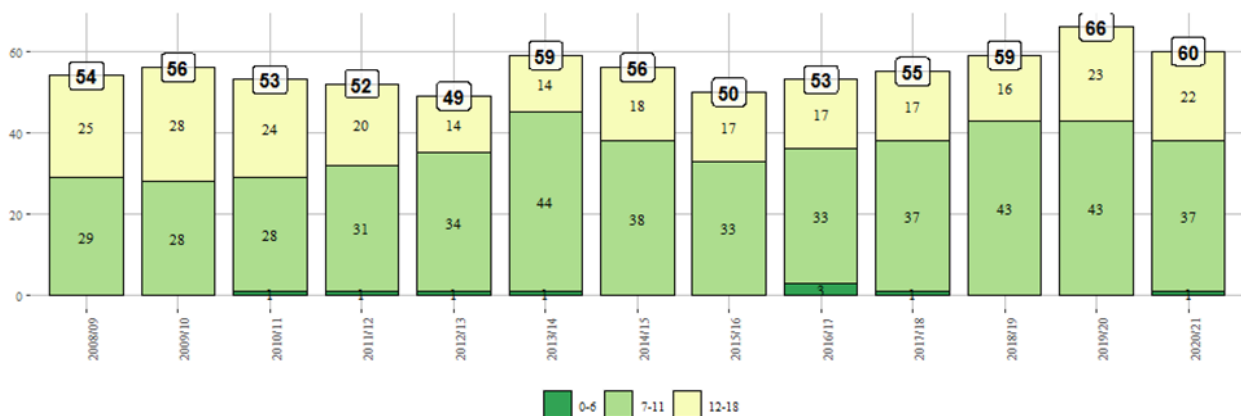
ÕPPEAASTA	ÕPILASTE ARV	ÕPETAJATE ARV	LÕPETAJATE ARV
2015/2016	50	11	3
2016/2017	53	11	4
2017/2018	55	12	3
2018/2019	59	12	1
2019/2020	66	15	8
2020/2021	60	14	5
2021/2022	68	15	4

Tabel 11. Muusikakooli õpilaste ja õpetajate arv (Haridussilm)

Küsimusi on tekitanud vähene lõpetajate arv. Koeru Muusikakoolis õppimine on vabatahtlik. Kool ei saa midagi teha, kui lapsevanem on otsustanud oma lapse õpingud koolis katkestada. Peamine väljalangemise põhjus on huvi raugemine enamasti 3.-4. klassis, kui õppekava muutub raskemaks. Põhjusena tuuakse välja ka, et lapsel on palju ringe, kuid loobutakse just muusikakoolist: Muusikakool on tasuline, teised ringid enamasti mitte. Lisaks on lahkumise põhjuseks ka elukoha vahetus.

Paljud lapsed kasutavad õppekava paindlikkust ja võimalust vahetada instrumenti. Valida saab juurde teise pilli või õppida laulmist. Õppekavad on üles ehitatud nii, et nelja esimese aastaga omandatakse instrumendi käsitsemise põhitõed ja algne muusikaline kirjaoskus. Kooli eesmärgiks ei ole iga hinna eest lõputunnistuse väljaandmine. Eelkõige püütakse hoida üleval õpilaste huvi muusika vastu ja antakse võimalusi erinevaid instrumente proovida.

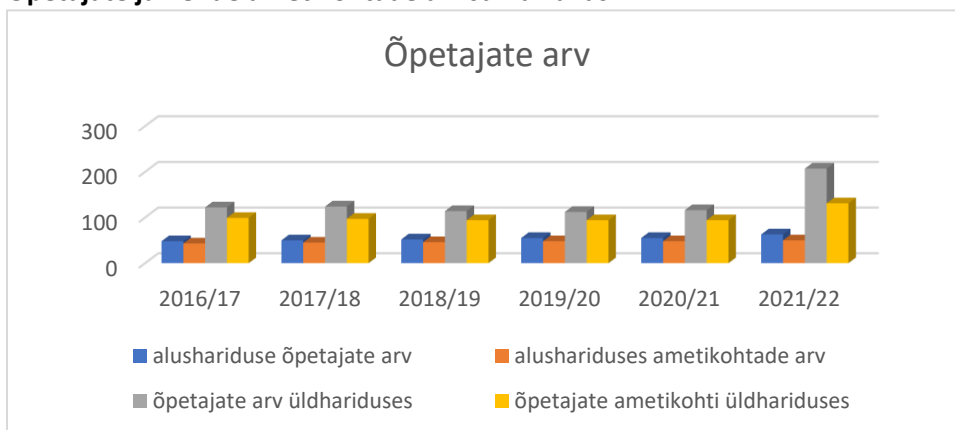
Õppurid Järva vallas asuvates huvikoolides (Koeru Muusikakool)

Joonis 8. Õppurid Koeru Muusikakoolis (HTM Raport: Järva vald 2021)

4. Õpetajad

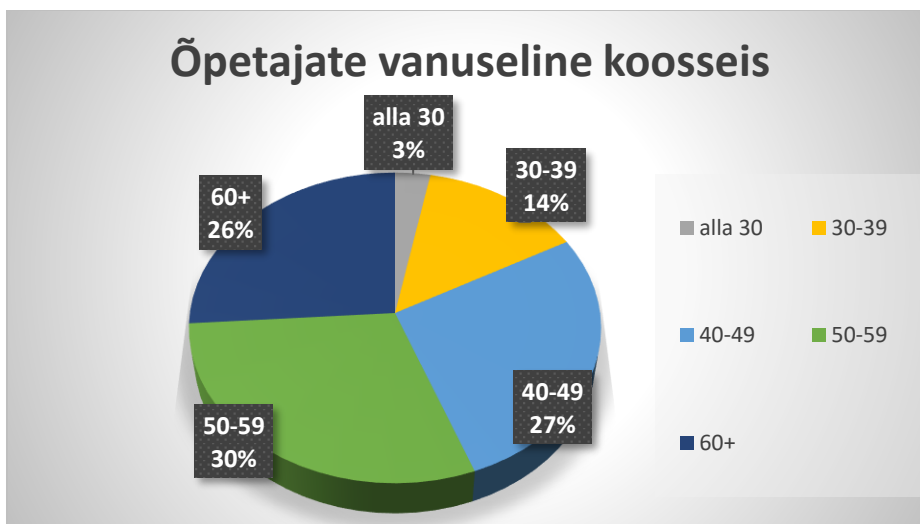
Õpetajate ja nende ametikohtade arv Järva vallas

Joonis 9. Õpetajate ja nende ametikohtade arv (Haridussilm)

Alushariduses on õpetajate ametikohtade arv olnud viimastel aastatel suhteliselt püsiv. Viimasel kahel õppeaastal on aga lisandunud sobitusrühmad (Peetri lasteaia) ja sellega seoses on vajadus lasteaiaõpetajate järele kasvanud. Üleriigiliseks tendentsiks on, et ka alushariduses on saabumas õpetajate põud.

Üldhariduses on ametikohtade tõus seotud osalise uutele töö- ja palgareeglitele üleminekuga. Samuti on suurenenud erivajadustega õpilaste hulk, mistõttu on vajalik temporühmade moodustamine ja kohatine üksühele õpetamine.

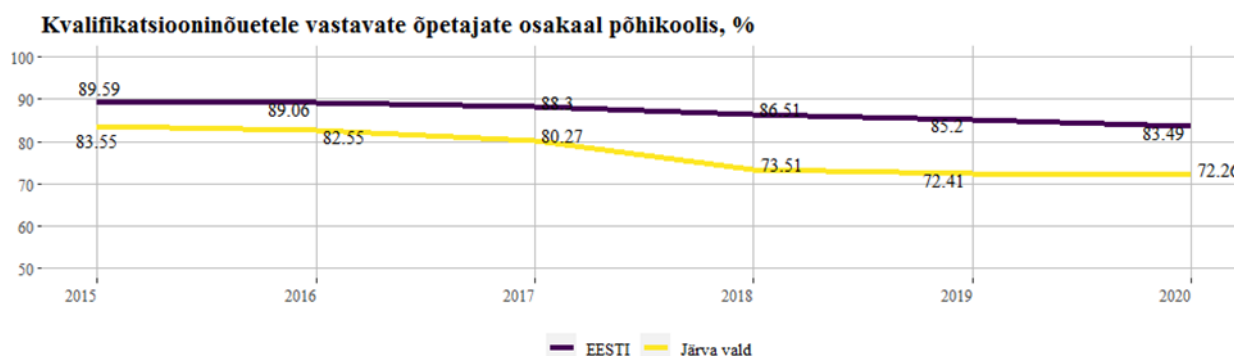

Joonis 10. Õpetajate vanuseline koosseis Järva vallas 2021 (Haridussilm)

Analüüsides õpetajate vanuselist koosseisu võib öelda, et õpetajaid on kõikides vanuserühmades. Pisut murelikuks teeb noorte vähene esindatus, mis paraku on üleriigiline ja vajab riigi tasandil ka lahendamist.

Kui teha muudatusi Järva valla koolivõrgus on tõenäoline, et õpetajad jagunevad koolide vahel ümber.

Üles on kerkinud probleem õpetajate vastavuses kvalifikatsioonile. Koolijuhtidel on siin suur vastutus juhtida oma õpetajad, kes kvalifikatsioonile ei vasta, uuesti otsima võimalusi tasemeõppeks ning ühtlasi looma neile ka võimalused igapäevatöö kõrvalt õppida.

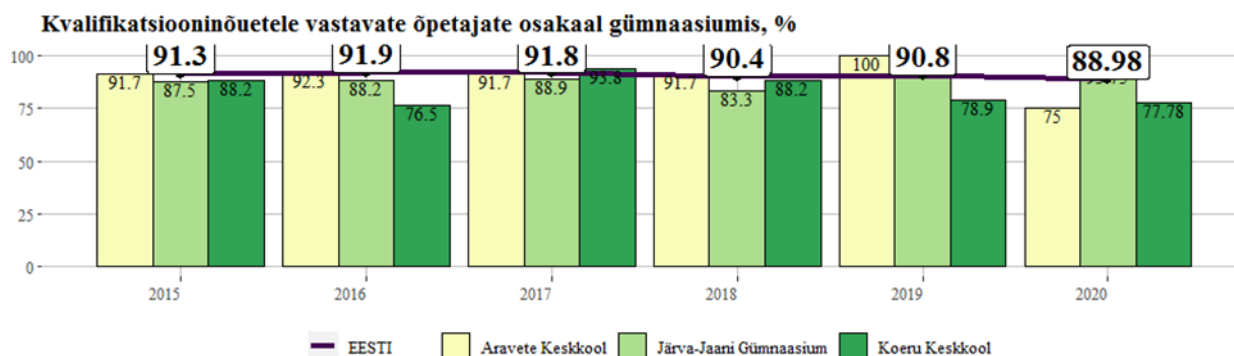
Joonis 11. Kvalifikatsioonile vastavate õpetajate osakaal üldhariduses (Raport: Järva vald 2021)

Järva valla õpetajate kvalifikatsiooni vastavus kvalifikatsiooninõuetele protsentides

kool	1.aste	2.aste	3.aste	gümnaasium	keskmine
					%
Koeru Keskkool	98	76,4	74	96,3	86,2
Järva-Jaani Gümnaasium	52,1	69,3	74,5	88	70,9
Aravete Keskkool	72	71	69,6	85,8	74,75
Koigi Kool	84	67,9	58,6		70,1
Imavere Põhikool	90,5	89,4	72,3		84
Albu Kool	77,2	46,3	64,7		62,7
Ambla-Aravete Kool	95,2	56,9	41,1		64,4
Peetri Kool	63,1	65,6	46		58,2

Tabel 12 . Õpetajate kvalifikatsioonid 2021/2022 (EHIS)

Oluline langus pedagoogide kvalifikatsioonis on toimunud 2018/19 õppeaastast alates ja on murettekitav.

Joonis 12. Kvalifitseeritud õpetajate osakaal gümnaasiumiastmes protsentides (HTM Raport: Järva vald 2021)

Eesmärgiks on õpetajate vastavus kvalifikatsioonile 100%.

5. Taristu

Lasteaiahooned:

Üldine lasteaiahoonete seisukord on rahuldav, kuid hooned vajavad siiski mingis mahus investeeringuid (siseruumid, tehnosüsteemid jms). Kõige halvemas seisukorras on Aravete ja Peetri lasteaedade hooned.

Ambla-Aravete Kooli Aravete lasteaia hoones on lisaks amortiseerunud tehnosüsteemidele probleemid liigniiskuse ja hallitusega. Ees on uue hoone ehitamine, kuna olemasoleva renoveerimine nõuab samas suuruses vahendeid, kui uue ehitamine. Koostatud on projekt, saadud riigilt osaline toetus nii lammutamiseks kui ehitamiseks, leitud asenduspinnad.

Ambla-Aravete Kooli Ambla lasteaiahoone on soojustatud ja on heas seisukorras.

Peetri lasteaia hoonesse on 2021 tehtud investeeringuid. Hoone katus on vahetatud, küttesüsteem läheb kohe vahetusse ja sanitaarsõlmi on uuendatud. Soojustamine on planeeritud 2023. Lisaks soojustamisele uuendatakse tehnosüsteemid, paigaldatakse päikesepaneelid ja viiakse hoone maaküttele.

Albu Kooli Albu lasteaed vajab sanitaarremonti.

Albu Kooli Ahula lasteaed on heas seisukorras.

Järva-Jaani lasteaed Jaanilill on heas seisukorras.

Koeru lasteaed Päikeseratas Koeru maja sai ühe rühmaruumi juurdeehituse 2021. Välja vahetati sõimerühma põrandamaterjal. Uuendamisel on õueala. Üldine olukord hea. Lisavajadus on veel ühe rühma ruumidele.

Koeru lasteaia Vao tegevuskohas viidi küttesüsteem maaküttele, ehitati välja saal. Vajab ventilatsiooni rajamist ja fassaadi soojustamist. Õueala vajab korrastamist.

Koigi Kooli lasteaed on heas korras.

Imavere lasteaed Mõmmi on heas seisukorras. 2021 uuendati maja ventilatsioon. Võimalik on kasutusele võtta veel üks rühmaruumide kompleks.

Koolid:

Aravete Keskkool on heas korras. Murekohaks täna kasuliku pinna vähesus arvestades maja üldmahtu (1/4). Söökla Kiireloomuline vajadus on söökla ümberehitamine seoses lasteaia toitlustamisega ja võimalusel iseteenindusele üleviimisega.

Järva-Jaani Gümnaasium vajab täies mahus rekonstrueerimist.

Koeru Keskkool on heas korras. Mõisahoonet vajab pidevat iga-aastast hooldamist. Renoveerimist vajab mõisakompleksi kuuluv valitsejamaja.

Ambla-Aravete Kool on väljast soojustatud, fassaad renoveeritud. Vajalik siiski kerge sanitaarremont.

Albu Põhikool on mõisakool, millega kaasneb mõisahoonet iga-aastane hooldamine. Restaureerimine toimub jätkuvalt (aknad), suuremahulistest tegevustest on viimasel ajal küttesüsteem vahetatud.

Peetri Kool viidi 2018 uude hoonesse. Hoone ei ole kooliks ehitatud, kohandamine on tekitanud omalaadse ruumijaotuse. Uuendatakse koridorid ja välja ehitatakse uued wc-d.

Koigi Kool on heas korras. 2019 sai remonditud õppeklasside osa. Mõisakoolina vajab iga-aastane hooldamine pidevat restaureerimise jätkamist.

Imavere Põhikool sai suuremalt jaolt remonditud 2021, teha veel fassaad ja üle vaadata algklasside osa sisekujundus.

6. Eelarveliste vahendite jaotus

Hariduse üldkulu tekib hoonete ülalpidamiskuludest, töötajate töötasust, õpilaste toitlustamise kuludest ja õppekava elluviimiseks tehtavatest kuludest. Selle alusel arvutatakse igal aastal vallas välja õpilaskoha maksumus, mis saab aluseks hariduskulude arvete esitamiseks teistele valdadele, kelle õpilased käivad meie haridusasutustes.

Õpilaskoha maksumus					
	2018	2019	2020	2021	2022
Albu Põhikool	1797	3144	3044	3408	3576
Ahula lasteaed	4143	4443	4248	3540	5100
Albu lasteaed	3722	4443	2917	5112	4596
Ambla-Aravete kool	3186	3675	5193	5172	7764
Ambla lasteaed	3186	4596	4553	6708	7308
Aravete lasteaed	4260	4879	5583	6192	8292
Aravete Keskkool	2137	1978	1481	2184	2520
Imavere Põhikool	2632	2520	3576	3862	3672
Imavere lasteaed	3461	3744	3492	4512	6864

Järva-Jaani Gümnaasium	1761	1844	1977	2208	1884
Järva-Jaani lasteaed	3958	4681	4082	3996	4908
Peetri kool	7883	5052	8556	7596	7944
Peetri lasteaed	4172	4680	3744	4356	4728
Koeru Keskkool	1368	1788	1128	1140	1164
Koeru lasteaed	3564	3768	3744	3960	4692
Koeru Muusikakool	2472	2760	3264	3984	4056
Koigi Kool	2126	2130	3076	3144	2880
Koigi lasteaed	2683	3337	2749	3576	3288

Tabel 13. Õpilaskoha maksumus 2018-2022 (Vallavalitsuse korraldused, Delta)

Kohalikele omavalitsustele eraldatakse haridusteenuse võimaldamiseks riigieelarvelist toetust Vabariigi Valitsuse määruse nr 16 (06.02.2015) „Riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi vahendite jaotamise ja kasutamise tingimused ja kord“ 26.04.2021 redaktsiooni alusel.

Riigieelarveline toetus on ette nähtud vastavalt määrusele toetusfondi vahendite jaotamise kohta üldhariduskoolide õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukuludeks ja täiendkoolitusteks, õppekirjanduseks ja koolilõunaks.

Õpetajate tööjõukulude toetuse arvutamiseks korrutatakse valla õpilaste arv KOV koefitsiendi ja 1648.-euroga. Kui gümnaasiumiastme õpilaste arv valla AINSAS munitsipaalgümnaasiumis on 43-250 õpilast ja gümnaasiumiharidust antakse statsionaarses õppes, korrutatakse gümnaasiumi palgatoetus koefitsiendiga (Kui ainult Koeru, siis x1,097). Direktorite ja õppealajuhatajate palgatoetus on 92 eurot õpilase kohta ja täiendkoolitusraha juhtidele 12 eurot õpilase kohta. Õppekirjanduseks jaotatakse 57 eurot õpilase kohta ning koolilõunaks 175 eurot statsionaarses õppes õppija kohta. Hariduslike erivajadustega õpilaste toetamiseks korrutatakse tõhustatud toel õpilaste arv 2x ja eritoel õpilaste arv 4x. Veel rakendatakse mõningaid koefitsiente, nt määruse lõige 2 punkt 2 ainsa gümnaasiumi kohta vallas.

Tegemist ei ole õpetajate palgaga vaid palgatoetusega. Kogu toetus eraldatakse valla põhiselt ja vald peab ise oma tulused/kulusid jagama ja juurde lisama puudu jääva osa. Järgmised tabelid ja arvutused ei pretendeeri täielikule täpsusele ning on orienteeruvad suurusjärgule, kui suur on palgatoetuse osa õpetajate tegelikust palgakulust:

Riikliku toetuse osakaal tegelikest kuludest										
		õpilasi (a)	tõhust (2a)	eri (4a)	õp palgatugi (a+2a+4a)		juhtidele (ax92)	juhi koolit(ax12)	õpikud(ax57)	koolitoit(ax175)
Imavere PK		88	5	1	145024+8240+4944					
	riiklik				158 208		8 096	1056	5016	15400
	tegelik				291 549		38 630			
Koigi Kool		104	5	1	171392+8240+4944					
	riiklik				184 576		9 558	1248	5928	18200
	tegelik				385 408		38 630			
Peetri Kool		30	6	2	49440+29664+9888					
	riiklik				88 992		2 760	360	1710	5250
	tegelik				204 039		20 070			
Koeru Keskkool		304	24	5	500992+39552+24720					
	riiklik				565 264		27 968	3648	17328	53200
	tegelik				657 461		57 801			
Järva-Jaani Gümnaasium		189	11	4	311472+18128+19776					
	riiklik				349 376		17 388	2268	9804	30100
	tegelik				549 320		42 741			
Aravete keskkool		160	14	2	263680+23072+9888					
	riiklik				296 640		14 720	1920	9120	28000
	tegelik				398 557		43 351			
Albu Põhikool		75	7	2	123600+11536+9888					
	riiklik				145 024		6 900	900	4275	13125
	tegelik				266 385		37 073			
Ambla-Aravete Kool		35	3	0	57680+4944					
	riiklik				62 624		3 220	420	1995	6125
	tegelik				199 505		20 920			

Tabel 14. Riikliku toetuse osakaal kogukulust õpetajate ja juhtide töötasust (Järva valla eelarve projekt 2022)

Viimastel andmetel on suurendatud määrukses toodud nn õpilaste pearaha 1648.- asemel 1769.- euron, mis vähendab koos koefitsientidega Järva valla õpetajate tööjõukuludeks kuluva raha valla osaluse umbkaudu 333 000 euron.

Koolide töötasufondi jaotus ühe õpilase kohta 2021

	Õpetajate palgaraha 2021	Õpilaste arv	Ühe õpilase kohta õp palgaraha osa
Koeru Keskkool	692 115	304	2276,7
Järva-Jaani Gümnaasium	557 146	189	2947,8
Aravete Keskkool	504 405	160	3152,5
Albu Põhikool	278 653	76	3666,4
Koigi Kool	384 000	104	3692,3
Imavere Põhikool	321 694	88	3655,6
Ambla-Aravete Kool	201 100	35	5745,7
Peetri Kool	199 085	30	6,636,1

Tabel 15. Koolide töötasu umbkaudne kulu ühe õpilase kohta 2021 (Järva valla eelarve 2021)

Gümnaasiumis õpetaja palgatoetus 2021, õpilase/klassi kulu koolide kaupa.

	Gümn kokku	10.	Õpilase/ klassi kohta	11.	Õpilase/ klassi kohta	12.klass	Õpilase/ klassi kohta	õhtune
Koeru Keskool	89 180	18	1565/28170	21	1565/32865	17	1565/ 26 605	
Järva-Jaani Gümnaasium	89 050	11	1936/21296	9	1936/17424	10	1936/ 19 360	16õpil/ 30 970
Aravete Keskool	42 297 +20 000 PK reale	0	0	5	3894/13217	11	3894/ 29 073	

Tabel 16. Õpetajate töötasu umbkaudne kulu ühe gümnaasiumiõpilase/klassi kohta 2021 (Järva valla eelarve 2021)

	1.klass	2.klass	3.klass	4.klass	5.klass	6.klass	7.klass	8.klass	9.klass
Õpilaste arv valla koolides kokku	81	81	91	99	107	97	110	103	97
vallas klassikomplekte	8+1	8	8	8	9	9	9	9	8
optimaalne	4+1	4	5	5	5	5	5	5	5

Tabel 17. Klassikomplektide arvJärva valla põhikoolides 2021/2022 õppeaastal (EHIS)

Õpilaste ja õpetajate ametikohtade suhtarv põhikoolis						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Eesti	12,04	12,03	12,04	11,81	11,62	11,41
Järva vald	9,21	9,05	9,34	8,62	8,75	8,33

Tabel 18. Õpilaste ja õpetajate ametikohtade suhtarv eesti versus Järva vald (HTM Raport: Järva vald 2021)

Klassi õpilaste arv põhikoolis on põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse järgi kuni 24 õpilast. Palgatoetuse positiivne(tuleb toetusega välja) jagunemine klassile on arvestuslikult 20 õpilase juures. Iga õpilane alla 20 tähendab juba omavalitsuse lisanduvat omakulu. Alla kümne õpilasega klassis katab palgatoetus pool vajaminevast. Järva vallas on täna klassikomplekte poole rohkem, kui riikliku rahastamise abil võimalik. Seega on vältimatu lisarahastamine.

Samuti on õpilaste arv ühe õpetaja kohta madalam kui kümme. Kümme õpilast õpetaja kohta tuleneb erinevate arvestusviiside keskmisest (klassipõhine, tunnijaotuspõhine, õpilaste arvu põhine) ja on kõige lihtsam ning arusaadavam indikaator, et rahastamise vajadustes ja koosseise arvestades orienteeruda.

Klassikomplekti täituvus gümnaasiumis, õpilaste arv						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Eesti	24,6	25,2	25,8	25,8	25,8	26,1
Aravete Keskkool	5,7	6	6,3	5,7	8	7,3
Järva-Jaani Gümnaasium	9	8,3	8,3	8,3	7,7	9
Koeru Keskkool	12	8,3	9	11	14,7	16,3

Tabel 19. Klassikomplektide täituvus gümnaasiumiastmes (HTM Raport: Järva vald 2021)

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse järgi on lubatud gümnaasiumiklassi täituvus 34 õpilast. Meie gümnaasiumid seda ei ole saavutanud. Palgatoetus katab enam-vähem klassi kulu, kui klassis on 20 õpilast. Seega õpetamine klassides, mis on alla 20 õpilase, tuleb suuremas osas omavalitsusel oma vahenditest rahastada.

Koolide palgakorralduse põhimõtete kaasajastamist alustati 2018 aastal. Palgasüsteemi muutmine eeldab arusaamist muudatuse sisust ja eesmärgist. Vajalik on muuta ning **õpetajatega kokku leppida** nii töötasu arvestamise aluseid kui ka omavalitsuse raamatupidamises õpetajate töö palga arvestamise dokumente.

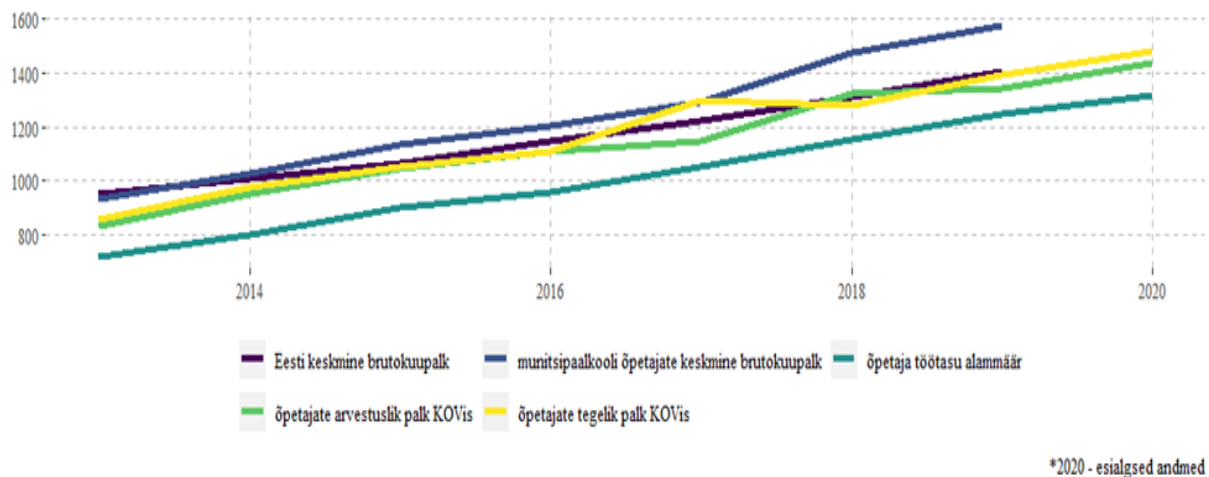
Uute aluste väljatöötamine saab aga olla edukas vaid juhul, kui tekib ühine arusaam, milline peab olema jätkusuutlik koolivõrk ja missugused on kooliti optimaalsed koosseisud ning tagada üle vallal võrdsus või kokku leppida erisused.

Optimaalsed võimalikud koosseisude määramise alused on välja pakutud ja koolijuhtidega läbi arutatud.

nimetused	soovituslik max koosseis													näide
	30-100	101-200	201-300	klasside arv	tundide arv	brutotöötasu maxmäär	plaanitav töötasu 2025							
direktor	1	1	1			2000	2600							
õppejuht/arendusjuht	0,5	1	1			1600	2000							
huvijuht	0,5	0,5	1			1200	1300							
HEVkoordinaator	0,2	0,5	1			1400	1800							
ettevõtliku kooli koordinaator	0,1	0,1	0,3			1200	1300							
karjäärikoordinaator	0,2	0,3	0,4			1400	1800							
sekretär-juhiabi	0,2	0,5	1			1200	1300							
juhtimisosa koosseis tegelikkuses direktori pädevus, kuidas ta tööd korraldab, aga nii kujuneks rahasumma, mida kasutada juhtimiseks										optimaalne				
õpetaja (kool)	10	20	30			1315/ 1540	x, riik			õpetaja ametikohtade arv koolis keskmise arvestuse alusel:				
abiõpetaja	1	2	3			1400	1800			1 õps 10 lapse kohta				
õpetaja abi koolis, hetkel tugi	1	1	2				1200			1 õps 22 tunni kohta				
autokooli õpetaja						1400 x	vajadusel			1.-9.kl paralleelideta 13 õp kohta				
raamatukoguõpetaja	0,5	1	1			1100	1200			1.-9.kl paralleelid ja kk 30 kohta				
ajutised lepingud							1000							
ringiõpetaja						1100	1200							
	vastavalt	rühmade	arvule ja süsteemile	1+1+1 või 2+1										
lasteaiasõpetaja						1400	1800							
LAÕassistent						1200	1300							
õpetaja abi						1100	1200							
LA lapse tugitegelane, vajaduspõhine, arutlusel ministeeriumis, tulevik, asendaks tugisikut							1200							
sotsiaalpedagoog	0,5	1	1			1400	1800							
eripedagoog	0,5	1	2			1400	1600							
logopeed	0,5	1	1			1400	1600							
psühholoog	0,5	1	1			1400	1600							
pikapäevaõpetaja	1	1	2			1200	1300							
	1	1	2											
võrguoperaator	0,3	0,5	1	võiks olla edaspidi keskuses, vajaduspõhine			2000							
haridustehnoloog	0,5	1	1			1315	2000							
	1 maja	2 maja	3 maja	ruutmeetrid	aed	töötasu								
haldusjuht	0,5	1	1			1400	2000							
remonditööline		0,5	0,5			1100	1200							
puhastusteenindaja (pesupesija ka siia)	2	4	6			1100	1200							
administraator (garderoobihoidja ka siia)	0,5	1	2			1100	1200							
majahoidja (aednik ka siia)	0,3	0,5	1		0,5	1100	1200							
mõisaperenaine(mees)					0,5	1100	1200							
peakokk						1200	1300							
koka abiline(tööline)						1100	1200							

Tabel 20. Koosseisude määramise alused. Projekt (hariduse peaspetsialist)

Õpetajate palk Järva vallas on kõrgem kui õpetaja palga alammäär, kuid jääb alla nii Eesti keskmisele kui ka Järvamaa keskmisele õpetaja palgale. Tegelik palk on suurem tänu õpetajate suuremale tundide arvule ja täiendavatele lisatöödele (ringitunnid, pikapäevavarühmad, õpiabi, klassijuhatamine jne).

Joonis 13

. Õpetajate palgaandmed 2020 (HTM Raport: Järva vald 2021)

7. Järeldused

Arvestades õpilaste arvu, haridusvaldkonna hoonete asukohta, seisukorda, haldamiskulusid ning nende vastavust pikaajalistele vajadustele on selge, et nii alushariduses kui üldhariduses on vajalikud ümberkorraldused nii haridusasutuste võrgustikus kui ka juhtimises.

Lähtudes haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 seatud eesmärgist ja saavutada vajavatest üldpädevustest tuleb muuta koolides õpetamise sisu ja meetodeid, luua olukord, kus pädevuste arendamiseks on olemas vajalik õppekeskkond ja vajalik kriitiline hulk (12-16 kaaslast) omavanuseid õpilasi, kellega koostööd kogedes saaks iga õpilane liikuda endale vajaliku lähima arengutsooni tingimustes. Silmas pidades hariduse eesmärki peab tõdema, et olles klassis liiga väikeses kollektiivis jäävad mitmed üldpädevused saavutamata ja kannatab õpilaste sotsialiseerumine.

Alushariduse puhul on mõistlik lähiaastatel säilitada haridusasutused praegustes asukohtades. Rühmade arv võib piirkonniti suurenedagi või väheneda. Muudatusi toob kaasa põhja piirkonnas Aravete lasteaia ümberehitus.

Põhihariduse kui kohustusliku hariduse edasisel arendamisel on vajalikud muutused, sest õpilaste arvu silmas pidades on vallas liiga palju põhiharidust võimaldavaid asutusi, kus töötab poole rohkem klassikomplekte, kui laste arv optimaalselt võimaldab.

Gümnaasiumiastmes on õpilaste arvu kõikumine tuntav igas koolis kolmest. Aravetel ei avatud kümnendat klassi 2021/22 õppeaastal. Järva-Jaanis kõigub õpilaste arv klassis kümne ümber. Ainsana on õpilaste arv normaliseerumas Koeru Keskkoolis.

Õpetajate palgad Järva vallas on alla Eesti keskmise, kuid ühe õpetaja kohta on lapsi poole vähem, kui riikliku palgatoetuse osaarvestus ette näeb. Klassikomplektide vähendamisel vabanev vahendite kasutamine haridusvõrgus annab võimaluse tõsta kvalifitseeritud õpetajate töötasu ja suurendada abiõpetajate hulka.

Kasutatav taristu on enamasti heas korras ning Aravete lasteaia ehituse ja Järva-Jaani kooli renoveerimise lõppedes ei vaja enam suuremahulisi investeeringuid.

Kasutatud mõisted:

Koolivõrk on kogus tegutsevaid koole, mis asuvad kokkulepitud territooriumil.

Formaalharidus – paberiga haridus, gümnaasium, keskkool, ülikool jne.

Mitteformaalne haridus – elukestev õpe, huvialased koolitused, huvitegevus, ringid

Ühine juhtimine – erinevad asutused ei ole ühinenud, kuid neil on mitme peale üks juht.

Õpetajate töö ja palgakorralduse aluste kaasajastamine – õpetajate tööajaarvestuse viimine summeeritud tööaja ja -tasu arvestusele.

Koduligidane põhiharidus – Võimalikult kodule ligidane (jala kooli või koolibussini kuni 3 km, kooli jõudmine sõidukiga kuni 20 min) õppimine 1.-9.klassis.

Haridusuuendus on teaduspõhisel alusel uue õppimis- ja õpetamiskultuuri kujunemiseks ja juurdumiseks Eesti hariduses läbiviidav tegevus.

Hariduslik tugiteenus on tugispetsialisti rakendamine erilisele õpilasele nii, et ta saaks talle vajalikku tuge, et tema õppimine tavaklassis koos teistega ei takista teiste õpilaste õigust saada kvaliteetset haridust.

Alushariduse all mõistame õppetegevust lasteaias. Alushariduse omandavad alusharidust võimaldavas õppeasutuses. Hariduse põhieesmärk selles etapis on toetada lapse perekonda, soodustades lapse kasvamist ja arenemist ning tema individuaalsuse arvestamist. Koolieelses eas loob pooleteise kuni seitsme aastastele lastele võimalused alushariduse omandamiseks kohalik omavalitsus. Koolieelsed lasteasutused lähtuvad laste arengu toetamisel koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast.

Sõimerühm on lasteaiarühm kuni kolmeaastastele lastele.

Sobitusrühm on erirühm erivajadustega laste jaoks. Erivajadustega laps võetakse sobitus- või erirühma vastu vanema kirjaliku avalduse ja nõustamiskomisjoni otsuse alusel. Sobitusrühmas on laste suurim lubatud arv väiksem kui teistes lasteasutuse rühmades, arvestades, et üks erivajadusega laps täidab kolm kohta.

Munitsipaalgümnaasium on gümnaasiumiastmega kool, mida finantseerib kohalik omavalitsus.

Asustusüksus on asula, millele on määratud linna, alevi, aleviku või küla kategooria.

Huviharidus on pikaajaline süsteemne juhendatud tegelemine huvialaga vaba tahte alusel selleks, et omandada süvendatud teadmised ja oskused valitud huvialal. Huviharidust võimaldavad õppekavaga huviharidusasutused.

Huvitegevus on süsteemne juhendatud tegelemine huvialaga vaba tahte alusel. Huvitegevuse poolelt on oluline mainida aastakümneid kestnud koolinoorsootöö traditsiooni, kus huvijuht või noorsootöötaja on korraldanud noorte huvitegevust huviringide ja klubide kaudu.

Loomulik iive on teatud piirkonna elussünni- ja surmajuhtude arvu vahe.

Rändeiive on aasta jooksul paikkonda saabunud ja sealt lahkunud inimeste arvude vahe.

Nüüdisaegne õpikäsitlus on arusaam õppimisest ja õpetamisest, mille kohaselt õppimine on aktiivne ja koostööine kogu elu kestev protsess, milles õppija õpib õppima ja võtab oma õppimise eest vastutuse. Õppimise käigus arenevad õppija teadmised ja oskused ning muutuvad tema käitumine ja väärtushinnangud. Õpetaja roll on toetada õppijat ning luua keskkond ja tingimused, milles iga õppija saab oma arengupotentsiaali maksimaalselt realiseerida.

Tulevikupädevused on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad toime tulla üha keerukamas kiiresti muutuv maailmas, sh sotsiaalne intelligentsus, innovaatus ja kohanemisvõime, õppimine ja mõtestamine (võime mõtestada ja väärtustada õpitu sisulist tähendust), kultuuridevaheline pädevus (võime tegutseda eri kultuurikontekstides), mudeldav mõtlemine (oskus töötada suurte andmemahutudega, andmekäsitlusoskus, andmepõhine tegevus), uue meedia kirjaoskus, valdkondade ülesus, disainmõtlemine, toimetulek kognitiivse koormusega ja virtuaalne koostöö.

Õppijast lähtuv õpe arvestab õppija individuaalsete erinevuste ja arenguvajadustega, et õppijat võimestada. Õppijat võimestav haridus toetab õppija eneseanalüüsioskuse, tegevusvõimekuse, õpioskuse ja teiste üld- ja tulevikuoskuste kujunemist, sotsiaalset ja emotsionaalset heaolu ning valmidust elukestvalt õppida.

Üldpädevuste all mõeldakse nii Euroopa Liidu Nõukogu soovitusel käsitletud võtmepädevusi: kirjaoskuspädevus; mitmekeelsuspädevus; matemaatika- ja loodusteadus-, tehnoloogia-, inseneriteaduste pädevus; digipädevus; enesemääratlus-, sotsiaalne ja õpipädevus; kodanikupädevus; ettevõtlikkuspädevus; kultuuriteadlikkuse ja kultuurilise eneseväljenduse pädevus; kui ka põhikooli riiklikus õppekavas sätestatud üldpädevusi: kultuuri- ja väärtuspädevus; sotsiaalne ja kodanikupädevus; enesemääratluspädevus, suutlikkus järgida terveid eluviise ning oskus lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid probleeme; õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus; ettevõtlikkuspädevus ja digipädevus.

Ettevõtlikkuspädevus on terviklik teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis on vajalik väärtust loovate ideede elluviimiseks, jätkusuutlikuks toimetulekuks töös või palgatöötajana ning igapäevaelus.

Ettevõtlikkusõpe on ettevõtlikkuspädevuse arengut toetav õpe. Ettevõtlikkusõpe kui eriala (nt õppekava, ettevõtlikkuse ained või moodulid) käsitleb komplekselt ettevõtte loomise või arendamise protsessi, andes õppijatele arusaamise ettevõtjast, ettevõtlikkusest ning ettevõttest ja selle toimimisest.

Heaolu loov õpikeskkond on õppimiseks loodud vaimsete, sotsiaalsete ja füüsiliste tingimuste kooslus, mis toetab õppija enesetõhusust ja eneseväärtustamist, eluoskuste ja sotsiaalse pädevuse arengut ning psüühilist ja füüsilist tervist laiemalt.